

Tweemaal Constant Nieuwenhuys

Dit weekend opende twee omvangrijke Constant tentoonstellingen in Nederland. In het Cobra Museum voor Moderne Kunst te Amstelveen is Constant. Ruimte + Kleur te zien, terwijl het Gemeentemuseum Den Haag Constant – New Babylon toont.

May 30, 2016-Lia Mast, onlinegalerij.nl

Constant in twee omvangrijke tentoonstellingen

Deze zomer staat de beeldend kunstenaar en visionair Constant volop in de belangstelling met twee tentoonstellingen die het Gemeentemuseum Den Haag en het Cobra Museum voor Moderne Kunst in Amstelveen in nauwe samenwerking met de Fondation Constant hebben georganiseerd. De laatste jaren heeft het werk van Constant een enorme internationale opleving gekend met onlangs een grote tentoonstelling over New Babylon in het Reina Sofía in Madrid en een solopresentatie op Art Basel 2015. Het Gemeentemuseum en het Cobra Museum werken daarom samen om het Nederlands publiek zijn werk te laten herontdekken met twee omvangrijke tentoonstellingen die tegelijkertijd openen en verschillende aspecten van deze kunstenaar benadrukken. In het Gemeentemuseum staat New Babylon centraal, terwijl in het Cobra Museum de weg naar New Babylon centraal staat.

Gemeente museum, Den Haag – Constant – New Babylon

Een wereld zonder grenzen. Mensen die niet hoeven te werken, maar vrij zijn om te spelen en te reizen. Constant Nieuwenhuys (1920 – 2005) verbeeldde zijn ideeën over een nieuwe wereld in een van de meest visionaire en omvangrijke beeldende kunst projecten uit de naoorlogse kunstgeschiedenis: *New Babylon*. Tot op de dag van vandaag, en misschien juist wel in de huidige maatschappij, een inspiratiebron voor velen. Het Gemeentemuseum Den Haag beheert het overgrote deel van dit project en deed er uitvoerig onderzoek naar, in nauwe samenwerking met Fondation Constant. Naar aanleiding hiervan presenteert het museum deze zomer een van de grootste tentoonstellingen ooit over dit intrigerende project dat centraal staat binnen Constants oeuvre.

Constant Nieuwenhuys, kortweg Constant, was niet alleen een vooraanstaand lid van de CoBrA-groep, maar is minstens even befaamd om *New Babylon*, een tot de verbeelding sprekend project waar hij bijna twintig jaar aan werkte. Na de Tweede Wereldoorlog ziet hij hoe alles opnieuw moet worden opgebouwd en hoe de samenleving in de jaren 50 verandert door de toenemende automatisering. Hij ontpopt zich tot een waar visionair en toont de buitenwereld aan de hand van maquettes, constructies, geografische kaarten, schilderijen, tekeningen, aquarellen, grafiek, films, teksten, lezingen en tijdelijke 'omgevingen' hoe de nieuwe wereld eruit zal zien. De tentoonstelling brengt zowel het project zelf als de ontwikkeling naar *New Babylon* in beeld. Al in de CoBrA-periode (1948-1951) en de periode die het beste samen te vatten is als een zoektocht naar een synthese der kunsten (1951-1956) heeft Constant namelijk ideeën die hij later in *New Babylon* bij elkaar brengt en verder uitwerkt.

Vrijheid

De mens zal zich in de ogen van Constant ontwikkelen tot een 'homo ludens', een spelende mens, creatief, vrij van werk en vrij van grenzen. Boven de bestaande steden worden nieuwe leefomgevingen gecreëerd waar iedereen vrij is om te gaan en staan waar hij wil. New Babylon ligt als vorm echter niet vast, Constant deed slechts suggesties voor de manier waarop de nieuwe wereld ingericht kan worden. Het is aan de mens om New Babylon creatief vorm te geven, afhankelijk van de behoeftes die er zijn. Zelf verwoordde hij dit als volgt: *"Alles moet mogelijk blijven, alles moet kunnen gebeuren, de omgeving wordt gecreëerd door de activiteiten van het leven en niet andersom"*.

Reconstructies

Na een tentoonstelling in het Gemeentemuseum in 1974 blijft het grootste deel van *New Babylon* achter in het museum. Constant wilde zijn atelier leegmaken om weer te kunnen schilderen. "Het is hier veilig opgeborgen", zo gaf hij destijds aan, "wachtend op gunstiger tijden en toekomstige generaties". Een substantieel deel is door het Gemeentemuseum in de komende decennia verworven voor de collectie. Er zijn regelmatig onderdelen getoond, maar niet eerder is *New Babylon* in al zijn diversiteit (met uitgebreide documentatie en reconstructies) voor het voetlicht gebracht met onder andere enkele reconstructies van 'omgevingen'. Deze reconstructies benadrukken de ludieke, speelse kant van het project. Ook de Projectenzaal wordt benut voor deze uitgebreide tentoonstelling. Hier is een sectie van het *Deurenlabyrinth* te zien, ontwikkeld voor de tentoonstelling in 1974. In de tentoonstellingszalen wordt een reconstructie van het speeltoestel *Ludieke trap* geplaatst, in 1968 getoond in het Amsterdams Historisch Museum. De tentoonstelling kwam tot stand in nauwe samenwerking met Fondation Constant en het Reina Sofia in Madrid, waar de tentoonstelling eerder te zien was.

Samenwerking met Cobra Museum

Samen met het Cobra Museum voor Moderne Kunst tonen we deze zomer de veelzijdigheid van Constant. Onder de noemer *Constant. Ruimte + Kleur. Van Cobra tot New Babylon* is in dezelfde periode in Amstelveen een tentoonstelling te zien waar met name de tot nu toe onderbelichte en zeer boeiende periode van Constant, voorafgaand aan New Babylon, centraal staat. Beide musea werken nauw samen met Fondation Constant.

Cobra Museum – Constant. Ruimte + Kleur

Begin jaren vijftig zoekt Constant naar nieuwe wegen waarlangs kunst een bijdrage kan leveren aan de (weder)opbouw van de samenleving. Als ideaal zag hij een kunst voor zich die 'lyrisch in haar middelen en tegelijk sociaal van aard' is (1956). In deze tijd vond een radicale verandering in Constants werk plaats. De weg die hij van Cobra naar New Babylon aflegde was cruciaal in zijn ontwikkeling als beeldend kunstenaar. Niet eerder vormde deze ontwikkeling het hoofdonderwerp van een museale presentatie. In *Constant. Ruimte + Kleur* in het Cobra Museum voor Moderne Kunst staat deze experimentele periode centraal. De tentoonstelling is samengesteld door Ludo van Halem

(conservator 20ste eeuwse kunst van het Rijksmuseum), Trudy van der Horst (bestuurslid en hoofd onderzoek Fondation Constant) en Katja Weitering (artistiek directeur Cobra Museum).

Ben van Berkel

De tentoonstelling is ontworpen door het wereldberoemde architectenbureau UNStudio van Ben van Berkel, een groot bewonderaar van Constants werk en gedachtegoed. Het ontwerp voor de tentoonstelling biedt bezoekers een labyrintische ervaring waarbij verrassende ruimtes, zichtlijnen en onverwachte verbanden bijdragen aan een eigentijdse interpretatie van het werk van Constant.

Samenwerking met Gerrit Rietveld, Aldo van Eyck, Hy Hirsch e.v.a.

Constant verkende in de jaren vijftig nieuwe werkterreinen en media en poogde ook zijn positie als kunstenaar te herdefiniëren door allianties met telkens andere kunstenaars en ontwerpers aan te gaan in binnen- en buitenland. Artistieke opvattingen worden uitgewisseld, inzichten gedeeld en wederzijdse invloeden verwerkt. Dit is goed zichtbaar in de tentoonstelling Constant. Ruimte + Kleur. Te zien zijn onder meer een samenwerking met Gerrit Rietveld aan een modelinterieur tentoongesteld op de manifestatie 'Kleurharmonie in uw woning' in de Bijenkorf in 1954. Samen met Aldo van Eyck werkte Constant aan 'een ruimte in kleur' (ook bekend als 'ruimte begrensd door kleur') ter gelegenheid van de tentoonstelling 'Mens en Huis' in het Stedelijk Museum Amsterdam in 1952. Beide invloedrijke projecten worden voor de tentoonstelling gereconstrueerd zodat bezoekers rechtstreeks de principes van Constant, Van Eyck en Rietveld uit de jaren vijftig fysiek kunnen ervaren.

[Constant – New Babylon](#)

Aan ons de vrijheid

Gemeentemuseum, Den Haag – t/m 25 september 2016

[Constant. Ruimte + Kleur](#)

Van Cobra naar New Babylon

Cobra Museum, Amstelveen – t/m 25 september 2016